

2020

UNIVERZA NA PRIMORSKEM
FAKULTETA ZA MANAGEMENT

ZAKLJUČNA PROJEKTNA NALOGA

ZAKLJUČNA PROJEKTNA NALOGA

PREDRAG KONJEVIĆ

PREDRAG KONJEVIĆ

KOPER, 2020

UNIVERZA NA PRIMORSKEM
FAKULTETA ZA MANAGEMENT

Zaključna projektna naloga

**PRAVNO VARSTVO BLAGOVNE IN
STORITVENE ZNAMKE**

Predrag Konjević

Koper, 2020

Mentor: izr. prof. dr. Matjaž Nahtigal

POVZETEK

V zaključni projektni nalogi smo podrobneje predstavili zgodovino razvoja intelektualne in industrijske lastnine. Preučili smo njeno zakonsko podlago in podrobno predstavili vse pravice industrijske lastnine, v nadaljevanju naloge pa smo se osredotočili predvsem na blagovno znamko. Pogledali smo si vrste blagovnih znamk in postopek registracije blagovne znamke. Zanimalo nas je, kakšen je trend registracij blagovnih znamk v obdobju petih let. V pregled smo vključili farmacevtske in avtomobilске blagovne znamke ter na koncu še vse blagovne znamke, ki so bile registrirane v tem obdobju.

Ključne besede: intelektualna lastnina, industrijska lastnina, patent, model, znamka, geografska označba.

SUMMARY

The thesis takes a closer look at the historical development of intellectual and industrial property. It examines the judicial practice and presents all the rights of industrial property in detail. It later focuses mainly on the concept of a trademark. The practical part of the thesis focuses on the overview of registered trademarks and their trends in the past five years. It includes all of the trademarks registered in the five years (2015–2020), from car to pharmaceutical trademarks. It also closely examines three cases and judgements of the Supreme Court of the Republic of Slovenia, which are a good representation of legal protection and justice system in Slovenia.

Keywords: Intellectual Property, Industrial Property, Patent, Utility Patent, Marks, Appellations of Origin.

UDK: 347.77(043.2)

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujem svojemu mentorju izr. prof. dr. Matjažu Nahtigalu za vso pomoč in predanost, ki mi jo je nudil. S svojo odzivnostjo mi je omogočil, da sem lahko nalogo končal v zastavljenem roku. Zahvaljujem se tudi svojim bližnjim, ki so mi dajali podporo, da sem imel možnost uspešno zaključiti študij.

VSEBINA

1	Uvod	1
1.1	Namen in cilji	1
1.2	Predvidene metode za doseganje ciljev zaključne projektne naloge oziroma trditve raziskovanj	2
1.3	Predpostavke in omejitve raziskovanja	2
2	Splošno o intelektualni lastnini	3
2.1	Avtorska pravica in sorodne pravice	4
2.2	Zgodovinski razvoj avtorske pravice in sorodnih pravic	4
2.3	Avtorska pravica in sorodne pravice v Sloveniji	6
2.4	Industrijska lastnina	7
2.5	Zgodovinski razvoj industrijske lastnine	7
2.6	Industrijska lastnina v Sloveniji	8
3	Pravo intelektualne lastnine v evropski uniji	9
3.1	Mednarodne pogodbe	9
3.1.1	Intelektualna lastnina	9
3.1.2	Avtorsko pravo	10
3.1.3	Patenti	10
3.1.4	Modeli	11
3.1.5	Znamke	12
4	Industrijska lastnina	13
4.1	Patent	13
4.2	Model in vzorec	14
4.3	Blagovna in storitvena znamka	15
4.4	Geografske označbe	16
5	Vrste blagovne znamke	18
5.1	Besedna znamka	18
5.2	Figurativna znamka	18
5.3	Oblikovna znamka	18
5.4	Pozicijska znamka	18
5.5	Zvočna blagovna znamka	19
5.6	Barvna blagovna znamka	19
6	Postopek zavarovanja blagovne in storitvene znamke	20
6.1	Postopek zavarovanja blagovne in storitvene znamke v Sloveniji	20
6.1.1	Prednosti in slabosti zavarovanja blagovne znamke v Sloveniji	22
6.2	Postopek zavarovanja blagovne in storitvene znamke v tujini	22
6.2.1	Prednosti in slabosti zavarovanja blagovne znamke v tujini	23
7	Postopek za uveljavljanje pravic intelektualne lastnine	25
7.1	Postopek uveljavljanja pravic	25

8 pregled trenda registracij blagovnih znamk za obdobje 5 let	27
8.1 Pregled statističnih podatkov	27
8.2 Avtomobilska in farmacevtska industrija.....	29
9 Sklep.....	33
Literatura.....	34
Pravni viri	34

SLIKE

Slika 1: Delitev intelektualne lastnine.....	4
Slika 2: Delež prijav po kategorijah.....	27
Slika 3: Število prijavljenih po letih.....	28
Slika 4: Prijave in registracije besednih blagovnih znamk.....	28
Slika 5: Prijave in registracije besednih blagovnih znamk v avtomobilski industriji v obdobju od leta 2015 do 2019.....	30
Slika 6: Prijave in registracije besednih blagovnih znamk v farmacevtski industriji v obdobju od leta 2015 do 2019.....	31

KRAJŠAVE

EPO	Evropska patentna organizacija
KZ	Kazenski zakonik
PDEU	Pogodbe o delovanju Evropske unije
URSIL	Urad Republike Slovenije za intelektualno lastnino
VSRS	Vrhovno sodišče Republike Slovenije
WIPO	World Intellectual Property Organization
ZIL	Zakon o industrijski lastnini
ZKUASP	Zakon o avtorski in sorodnih pravicah
ZVTPV	Zakon o varstvu topografije polprevodniških vezij

1 UVOD

Intelektualna lastnina je zelo pomemben del človeške zgodovine, kar se kaže tudi v dejstvu, da jo poznamo in priznavamo že več kot 500 let. Pojem intelektualna lastnina nam predstavlja izdelke, ki so nastali kot plod človekovega razmišljanja oziroma kot plod človeškega intelekta. Iz tega izhaja, da intelektualno lastnino najdemo na različnih področjih, na primer v gospodarstvu, znanosti in umetnosti. Zaradi velike razvejanosti intelektualne lastnine torej ne moremo poenotiti. Razdelimo jo na avtorske pravice in industrijsko lastnino. Mednarodne konvencije in doktrina pa k temu dodajajo še druga pravna razmerja in pravice (poslovne skrivnosti, varstvo firme, nelojalna konkurenca) (Trampuž, Oman in Zupančič 1997, 16–17). Te druge pravice uvrščamo v kategorijo ostalih pravic, ki so po svoji pravni naravi sui generis pravice.

Slovenija je pravico do varstva intelektualne lastnine vzela zelo resno in jo zapisala v najvišji pravni akt v državi – v svojo ustavo. To pomeni, da imamo v Sloveniji pravice do ustvarjalnosti in varstva tega zagotovljene ne le z zakoni in mednarodnimi pogodbami, ampak je to tudi naša ustavna pravica. V 60. členu Ustave Republike Slovenije je zapisano: »Zagotovljeno je varstvo avtorskih in drugih pravic, ki izvirajo iz umetniške, znanstvene, raziskovalne in izumiteljske dejavnosti.«

V svojem zaključnem delu govorimo predvsem o pravnem varstvu blagovne oziroma storitvene znamke, na čemer bo temeljil tudi empirični del zaključne naloge. Predstavljamo njeno pravno varstvo tako v tujini kot tudi v Sloveniji in različne vrste blagovnih znamk. V zaključni projektni nalogi zato želimo pregledati pravni vidik zaščite varstva intelektualne lastnine. Namen naloge je predstaviti pravice industrijske lastnine in načine, na katere lahko podjetja te pravice zavarujejo. V nalogi predstavljamo vse vrste pravic industrijske lastnine, vendar smo se zaradi obsežnosti področja osredotočili na varovanje blagovne in storitvene znamke.

Pri tem smo se osredotočili predvsem na registracijo znamk v Republiki Sloveniji v obdobju zadnjih petih let. Ugotoviti smo želeli, kakšen trend se pri registraciji blagovnih znamk pojavlja v Sloveniji, kakšen delež registriranih znamk predstavlja nacionalna registracija in kakšen delež znamk je registriranih z mednarodno zaščito.

V empiričnem delu smo se posvetili znamki skozi avtomobilsko in farmacevtsko industrijo. Prvo sem izbrali zato, ker na tem področju prevladuje malo ponudnikov in je danes težko vstopiti na ta trg, kar se je zdelo zanimivo. Drugo pa smo si izbrali predvsem zato, ker se nam v času pisanja zaključnega dela zdela zelo aktualna industrija.

1.1 Namen in cilji

- Ugotoviti in raziskati trend registracij blagovnih znamk v zadnjih petih letih v Republiki

Sloveniji;

- ugotoviti, kako lahko blagovno znamko registriramo;
- ugotoviti temeljna načela intelektualne lastnine in njeno delitev;
- ugotoviti pomen blagovne znamke v industrijski lastnini.

1.2 Predvidene metode za doseganje ciljev zaključne projektne naloge oziroma trditve raziskovanj

V teoretičnem delu zaključne projektne naloge smo z metodo normativne analize pregledali strokovno literaturo in z deskriptivno metodo s pomočjo domače in tuje literature predstavili pravno zaščito industrijske lastnine in njen zgodovinski razvoj. S pomočjo veljavne zakonodaje, obstoječih pogodb in sodne prakse smo preučili načine varovanja industrijske lastnine v Sloveniji in mednarodno. Analizirali smo baze nacionalne in mednarodne baze podatkov o znamkah in s kvalitativno metodo opravili intervju. V zaključku podajamo končne ugotovitve glede na zastavljeno raziskovalno vprašanje – Kaj je blagovna znamka in kakšen trend registracije se v Sloveniji pojavlja v zadnjih petih letih?

1.3 Predpostavke in omejitve raziskovanja

Zaradi obsežnosti področja smo se podrobneje posvetili znamčenju in zaščiti blagovne in storitvene znamke. Predpostavljamo, da se zakonodaja in podatki, ki smo jih v nalogi uporabili, niso spremenili v času pisanja naloge.

V empiričnem delu smo se posvetili znamki predvsem skozi avtomobilsko in farmacevtsko industrijo. Prvo smo izbrali zato, ker na tem področju prevladuje malo ponudnikov in je danes težko vstopiti na ta trg, kar se nam je zdelo zanimivo. Drugo smo si izbrali predvsem zato, ker se v času pisanja zaključnega dela zdi zelo aktualna industrija.

2 SPLOŠNO O INTELKTUALNI LASTNINI

V uvodu smo že opravili delitev intelektualne lastnine na podkategorije in jo splošno opredelili. V nadaljevanju si bomo pogledali nekaj več o intelektualni lastnini na splošno.

Pojem intelektualna lastnina se je pomembno oblikoval v Konvenciji o ustanovitvi Svetovne organizacije za intelektualno lastnino (Konvencija World Intellectual Property Organization – WIPO). V Konvenciji je v drugem členu določeno, da intelektualna lastnina zajema vse pravice, katerih obstoj je vezan na dejavnost človeškega ustvarjanja na področju industrije, znanosti, literature in umetnosti.

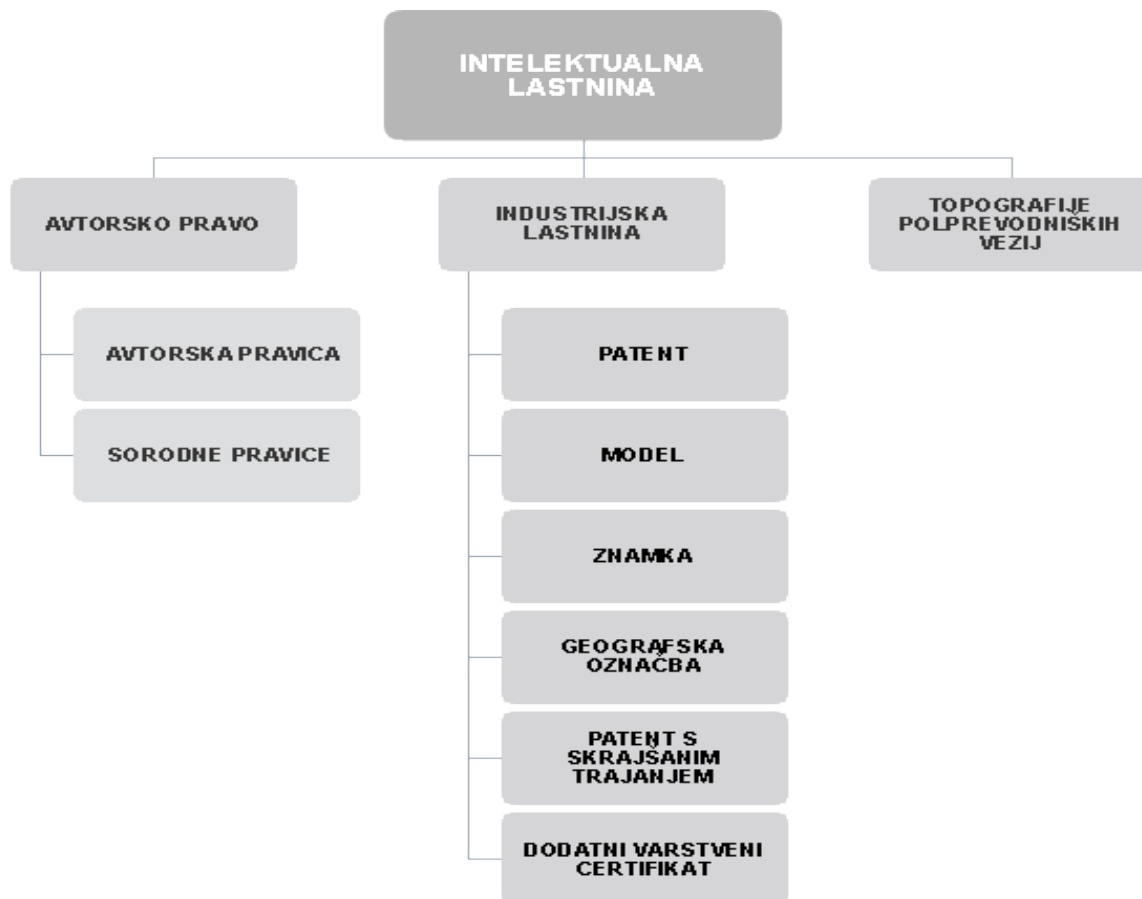
Intelektualna lastnina je torej stvaritev človekovega uma. Lastnina je intelektualna zato, ker za razliko od drugih vrst lastnine ta zajema neopredmeteno premoženje. Čeprav intelektualne lastnine ni mogoče prijati v roke, to še ne pomeni, da ne obstaja. Intelektualna lastnina se pojavlja kot informacija na otipljivih stvareh. Kadar je opredmetena v blagu ali storitvah, je lahko tudi predmet gospodarskega koriščenja. Lastnost intelektualne lastnine je, da se lahko kot druge oblike lastnine osvoji, zastavi ipd. (Repas 2007, 31).

Pravo industrijske lastnine varuje človekovo ustvarjanje, ki je vezano na tehnološke rešitve, avtorsko pravo pa varuje stvaritve, ki niso tehnične narave. Ugotovimo lahko, da je intelektualna lastnina povezana z dosežki človekovega ustvarjanja, pravo intelektualne lastnine pa zagotavlja pravno varstvo tega ustvarjanja.

V Sloveniji področje avtorskih in sorodnih pravic ureja Zakon o avtorski in sorodnih pravicah (Uradni list RS, št. 16/07 – uradno prečiščeno besedilo, 68/08, 110/13, 56/15, 63/16 – ZKUASP in 59/19) (v nadaljevanju ZASP). Načela pravic industrijske lastnine in temeljne značilnosti pa najdemo v Zakonu o industrijski lastnini (Uradni list RS, št. 51/06 – uradno prečiščeno besedilo in 100/13) (v nadaljevanju ZIL).

ZIL je opredelil kot pravice industrijske lastnine patent, model, znamko in geografsko označbo. Za varstvo intelektualne lastnine je zelo pomemben tudi Sporazum o trgovinskih vidikih pravic intelektualne lastnine (v nadaljevanju TRIPS). TRIPS je sporazum, sklenjen med vsemi člani Svetovne trgovinske organizacije, ki potrebujejo varovanje pravic intelektualne lastnine in njihovo izvajanje. Sporazum je stopil v veljavo 1. januarja 1995 in velja za najboljšejši sporazum o intelektualni lastnini do zdaj. Zakon o varstvu topografije polprevodniških vezij (Uradni list RS, št. 81/06 – uradno prečiščeno besedilo) (v nadaljevanju ZVTPV) pa ureja področje topografije polprevodniških vezij.

Na sliki 1 lahko vidimo razdelitev intelektualne lastnine, delitev je usklajena s Konvencijo WIPO, s sporazumom TRIPS in trenutno veljavno slovensko in mednarodno zakonodajo.

Slika 1: Delitev intelektualne lastnine

Vir: URSIL b. l.a.

V nadaljevanju si bomo pogledali posamezne kategorije intelektualne lastnine in njihov zgodovinski razvoj.

2.1 Avtorska pravica in sorodne pravice

Avtorska pravica in sorodne pravice skupaj tvorijo avtorsko pravo. Avtorsko pravo ureja področje človekovega ustvarjanja in pravna razmerja, ki nastanejo pri ustvarjanju in izkoriščanju avtorskih del.

2.2 Zgodovinski razvoj avtorske pravice in sorodnih pravic

Razmišljanja o varstvu intelektualne lastnine lahko najdemo že v grški literaturi, zanimivo pa je, da Rimsko pravo stvaritev intelektualne lastnine ni varovalo. Prvi zametki potrebe po pravnem varstvu teh pravic so se pojavili že v času visoke renesanse, ko se je umetniško ustvarjanje razcvetelo. Vendar avtorska pravica in avtorsko pravo obstajata od 18. stoletja naprej.

Pravi razlog za pojav potrebe po pravnem varstvu je izum Gutenbergovega tiskalnega stroja

leta 1455, ki je nadomestil zamudno ročno prepisovanje del. Knjige je bilo mogoče s tiskalnim strojem relativno hitro natisniti v velikih količinah, tehnološki razvoj pa je zahteval tudi razvoj prava. Glavni razlog za pravno varstvo tiskanih knjig je bil v prvi vrsti na strani vladarjev, saj so ti želeli ohraniti cenzuro nad tiskom in distribucijo knjig. Vladarji so zato podeljevali privilegije posameznikom, tiskarjem in založnikom. Prvi privilegij tiskanja pa so podelili z dekretom beneškega doža leta 1474 (Patterson 1993).

Skozi čas so tiskarji in založniki smatrali, da jim na delih, ki so jih izdajali, pripada neke vrste lastnina, četudi so avtorjem plačevali honorarje. Teorija o imetnikih takšnih izključnih založniških pravic je sicer nastala v Angliji, od koder tudi izvira izraz copyright – owner of the copy. Pojav prve pravne zaščite avtorjev in njihovih del enačimo s sprejetjem Statute of Anne oziroma Copyright Act, ki je bil sprejet v Angliji leta 1709.

Nemški teoretiki so kasneje ugotovili, da obstaja tesna vez med avtorjem in njegovim delom. S tem so utemeljili moralne avtorske pravice, ki so povezane s premoženjskimi pravicami avtorja. Tako je postal izraz avtorska pravica skupen izraz za materialne avtorske pravice, moralne avtorske pravice in druge pravice avtorja. Moralne avtorske pravice varujejo osebno in duhovno vez med avtorjem in njegovim delom, te dajejo avtorju izključno pravico do prve objave dela, pravico do priznanja avtorstva, pravico do spoštovanja dela in pravico do skesanja. Materialne avtorske pravice varujejo premoženjske interese avtorja, avtor ima tako izključno pravico nad rabo dela.

Do konca 18. stoletja se je zaščita avtorskih del razširila skoraj po vsej Evropi in Ameriki. Posledično se je pojavila težava mednarodne zaščite avtorske pravice. Prvi premiki v smeri mednarodne zakonodaje segajo v leto 1828 na Dansko. Danska se je namreč odločila za pristop recipročnosti in na ta način skozi mednarodne pogodbe z individualnimi državami poskrbela, da so bili tuji avtorji deležni enake zaščite kot domači. Tej iniciativi so se kmalu pridružile tudi druge države in rezultat je bil Bernska konvencija, sprejeta leta 1885.

V 20. stoletju postanejo učinki javne izobrazbe očitni, predvsem v razvitih državah. To je pomenilo dvig življenjskega standarda in posledično se ponovna poveča število objavljanih knjig. Sledi naraščanje števila založniških hiš, ki je najbolj opazno predvsem v poznih letih 1890 in zgodnjih letih 1900. Založništvo se torej razvije v obsežno industrijo, ki so jo sestavljale manjše založbe in tudi število večjih založbenih hiš. Iz navedenih razlogov pomen Bernske konvencije narašča vse skozi 20. stoletje, ko se ji pridruži vedno več držav.

Kljub harmonizaciji, ki jo je prinesla Bernska konvencija je področje avtorskih pravic daleč od enotnega. Danes poseben problem predstavlja hiter napredek tehnologije, s katerim se države spopadajo vsaka na svoj način.

V nadaljevanju si bomo pogledali, kako so avtorske in sorodne pravice danes urejene v Sloveniji.

2.3 Avtorska pravica in sorodne pravice v Sloveniji

V Sloveniji to pravno področje ureja Zakon o avtorski in sorodnih pravicah. Prva različica tega zakona je bila sprejeta spomladi 1995. S tem zakonom je Slovenija zagotovila vse pogoje za varstvo pravic. Pristojni organ v Sloveniji za pripravo zakonodaje s tega področja je Urad RS za intelektualno lastnino.

ZASP v 1. členu opredeljuje širino varstva s tem, ko pravi: »Avtorska dela so individualne intelektualne stvaritve s področja književnosti, znanosti in umetnosti, ki so na kakršen koli način izražene«.

ZASP v svojem 5. členu opredeljuje, da so avtorska dela individualne intelektualne stvaritve s področja književnosti, znanosti in umetnosti, ki so na kakršen koli način izražene, če ni s tem zakonom drugače določeno.

Za avtorska dela veljajo:

- govorna dela, npr. govori, pridige, predavanja;
- pisana dela, npr. leposlovna dela, članki, priročniki, študije ter računalniški programi;
- glasbena dela z besedilom ali brez besedila;
- gledališka, gledališko-glasbena in lutkovna dela;
- koreografska in pantomimska dela;
- fotografska dela in dela, narejena po postopku, podobnem fotografiranju;
- avdiovizualna dela;
- likovna dela, npr. slike, grafike in kipi;
- arhitekturna dela, npr. skice, načrti ter izvedeni objekti s področja arhitekture, urbanizma in krajinske arhitekture;
- dela uporabne umetnosti in industrijskega oblikovanja;
- kartografska dela;
- predstavitve znanstvene, izobraževalne ali tehnične narave (tehnične risbe, načrti, skice, tabele, izvedenska mnenja, plastične predstavitve in druga dela enake narave).

Pomembno je dejstvo, da avtorju pripade avtorska pravica na podlagi same stvaritve dela. To pomeni, da avtorju ni treba opraviti nobene formalnosti, da bi delo bilo pravno varovano. Prav tako velja, da avtorska pravica traja za čas avtorjevega življenja in tudi 70 let po njegovi smrti (59. člen ZASP). Cilj teh časovnih omejitev je zagotoviti ravnotežje med pravicami in interesi imetnikov avtorskih pravic in pravicami in interesi uporabnikov varovanih del.

Sorodne pravice so določene v 136. členu ZASP, to so pravice fizičnih ali pravnih oseb. Te omogočajo, da so avtorska dela dostopna širši javnosti.

Imetniki sorodnih pravic so izvajalci, proizvajalci fonogramov (zgoščenk, magnetofonskih kaset itd.), filmski producenti, RTV-organizacije, založniki in izdelovalci podatkovnih baz.

Sorodna pravica traja praviloma 50 let od njenega nastanka (136. člen ZASP).

2.4 Industrijska lastnina

Pravice industrijske lastnine so patenti, modeli in znamke. Med seboj so si zelo podobni, vendar se tudi zelo razlikujejo. Za vse pravice industrijske lastnine je značilna tudi neka notranja dvojnost, saj v sebi razen podatkov o sebi nosijo tudi obilico komercialnih (tržnih) in tehničnih informacij. Tržna oziroma komercialna vrednost industrijske lastnine je tista, ki močno vpliva na tržno ceno nekega registriranega modela, znamke ali patenta. To še posebej velja za patente in modele.

Specifika pravic industrijske lastnine je, da nastanejo šele na podlagi prijave v register, za razliko od avtorske pravice, kjer je delo varovano že z njegovim nastankom. Pravico podeljuje pristojni organ v upravnem postopku. V Sloveniji je pristojni organ Urad RS za intelektualno lastnino (v nadaljevanju URSIL).

2.5 Zgodovinski razvoj industrijske lastnine

V zgodovini najdemo razvoj industrijske lastnine predvsem, če spremljamo razvoj patenta, ki je ena od vrst industrijske lastnine. Patent tako najdemo že v 14. stoletju, ko so vladarji posameznikom podeljevali sistem subjektivnih pravic. To pa ni veljalo za Beneško republiko, ki je leta 1474 sprejela zakon *Parte Veneziane*. Danes se ta zakon navaja kot prvi patentni zakon. V takratnem času so patenti bili obravnavani kot nekaj slabega in škodljivega za razvoj trgovine in poštene konkurence. Patenti torej niso bili v javnem interesu.

Zaradi negativnega odnosa do patentov so v Angliji leta 1623 sprejeli tako imenovan *Statute of monopolies*. Ta je prepovedoval vsakršne monopole z izjemo tistih, katerih namen je bil varovanje izumov. Ta zakon je postal temelj patentne zakonodaje, ki se je razvijala vse do leta 1852. V poznem 18. stoletju sta tako Amerika kot Francija sprejeli nacionalna zakona o patentih, ki pa nista temeljila na podeljevanju privilegijev. Pravzaprav pojem industrijske lastnine kot ga poznamo danes, izhaja ravno iz omenjenega francoskega zakona. Kasneje, v 19. stoletju, se je patentna zakonodaja razširila po vsej Evropi.

Pariška konvencija za varstvo industrijske lastnine (Uradni list SFRJ-MP, št. 5/1974, št. 7/1986, Uradni list RS št. 24/1992, Uradni list RS-MP, št. 9/1992, št. 3/2007) je prva pripoznala pomen njenega zavarovanja. Sprejeta je bila leta 1883. Druga pomembna konvencija na tem področju je že omenjena Bernska konvencija za varstvo književnih in umetniških del. Obe sta v veljavi še danes z manjšimi spremembami, ki vsebujejo vrsto podobnih odločb (Pretnar 2002, 83).

2.6 Industrijska lastnina v Sloveniji

Na tem področju v Sloveniji najdemo Zakon o industrijski lastnini (Uradni list RS, št. 51/2006 – uradno prečiščeno besedilo, 100/2013). Gre za predpis, ki je sistemske narave in ureja skoraj celotno področje industrijske lastnine.

V zakonu najdemo vrste pravic industrijske lastnine in postopke za podelitev in registracijo teh pravic, ter sodno varstvo in zastopanje strank v postopkih.

V 1. členu pod drugo točko zakon določa, da so pravice industrijske lastnine po tem zakonu:

- patent,
- dodatni varstveni certifikat,
- model,
- znamka in
- geografska označba.

V skladu z ZIL je za pridobitev posamezne pravice industrijske lastnine v Republiki Sloveniji potrebno vložiti prijavo pri Uradu Republike Slovenije za intelektualno lastnino. Pridobitev pravic industrijske lastnine je možna tudi na podlagi prijave, ki je bila vložena v tujini, če je to v skladu z mednarodno pogodbo, ki obvezuje Republiko Slovenijo (ZIL, 3. člen).

ZIL določa tudi, da je za pridobitev in vzdrževanje veljavnosti pravice potrebno plačati določene pristojbine. To pomeni, da se, če pristojbine niso plačane pravočasno ali v celoti, šteje, da pristojbina ni plačana in da je vloga umaknjena (ZIL, 3. člen).

Na področju industrijske lastnine v Sloveniji najdemo še drugo zakonodajo, ki jo bom v nadaljevanju zgolj naštel. Na tem področju torej velja tudi:

- Uredba o pristojbinah Urada Republike Slovenije za intelektualno lastnino (Uradni list RS, št. 128/2006);
- Pravilnik o registrih prijav in pravic industrijske lastnine ter potrdilu o prednostni pravici (Uradni list RS, št. 102/2001 in 93/2020);
- Pravilnik o načinu opravljanja strokovnega izpita in vpisu v ustrezn register zastopnikov pri Uradu Republike Slovenije za intelektualno lastnino (Uradni list RS, št. 111/2001);
- Odredba o ceniku informacijskih storitev (Uradni list RS, št. 71/2006).

3 PRAVO INTELEKTUALNE LASTNINE V EVROPSKI UNIJI

Različne državne zakonodaje samostojno urejajo pravice intelektualne lastnine, vendar so kljub temu tudi predmet zakonodaje EU. V 118. členu Pogodbe o delovanju Evropske unije (Uradni list EU, C 326/47) (v nadaljevanju PDEU) je določeno, da pri vzpostavitvi ali delovanju notranjega trga Evropski parlament in Svet po rednem zakonodajnem postopku določita ukrepe za oblikovanje evropskega prava intelektualne lastnine. Namen tega je, da se zagotovi enotno varstvo pravic intelektualne lastnine v vsej Uniji. Enotno in centralizirano ureditev na ravni Evropske unije je treba zagotoviti na področju potrjevanja, usklajevanja in nadzorovanja.

Zakonodajna dejavnost Evropske unije teži k uskladitvi nekaterih posebnih vidikov pravic intelektualne lastnine, cilj želi doseči z vzpostavitvijo enotnega evropskega sistema. Opazimo lahko, da se zakonodajna dejavnost Evropske unije osredotoča na harmonizacijo nekaterih posebnih vidikov prava intelektualne lastnine. To danes že velja v primeru blagovne znamke in vzorca EU, kmalu pa bo tako tudi za patente. Za upravljanje blagovne znamke in vzorca EU je odgovoren Urad Evropske unije za intelektualno lastnino (EUIPO).

Na področju intelektualne lastnine v Evropski uniji danes veljajo številni predpisi. Nekateri so splošni, nekateri pa se nanašajo posebej na avtorsko pravo in posebej na industrijsko lastnino.

3.1 Mednarodne pogodbe

Varstvo pravic intelektualne lastnine je notranje pravo vsake države, kar pomeni, da je varstvo vezano geografsko na območje države, ki te pravice podeljuje. Slednje pa že dolgo ne ustreza več potrebam sodobnega tržnega gospodarstva.

3.1.1 *Intelektualna lastnina*

Slovenija je ratificirala dva splošna predpisa, ki veljata za vse pravice intelektualne lastnine. Prvi je TRIPS, ki so ga države članice sprejele z željo, da bi zmanjšale nesorazmerja in ovire v mednarodni trgovini.

Pri sprejemu teh dveh predpisov so bile upoštevane potrebe trga, da ne bi ukrepi in postopki, ki so potrebni za uveljavljanje pravic intelektualne lastnine, postali ovira v zakoniti trgovini.

Druga pa je Konvencija o ustanovitvi Svetovne organizacije za intelektualno lastnino (Uradni list SFRJ-MP, št. 31/1972 in št. 4/1986, Uradni list RS št. 24/1992, Uradni list RS-MP, št. 9/1992, št. 3/2001, št. 3/2007).

Poleg teh dveh pogodb obstaja še vrsta mednarodnih pogodb, ki urejajo posebej avtorsko pravo in posebej industrijsko lastnino. Še posebej, ko govorimo o industrijski lastnini, lahko

zasledimo vrsto mednarodnih pogodb, ki ločeno urejajo patente, modele in znamke.

3.1.2 Avtorsko pravo

Slovenija je sprejela veliko evropske zakonodaje s področja avtorskega prava, vendar v nalogi najpomembnejši dve na kratko predstavljamo, druge pa le naštejemo.

Bernska konvencija za varstvo književnih in umetniških del (Uradni list SFRJ-MP, št. 14/1975 in 4/1986, Uradni list RS št. 24/1992, Uradni list RS-MP, št. 9/1992, št. 3/2007) velja za najpomembnejšo konvencijo, ki je bila podpisana na področju avtorskih pravic. Njena načela so nacionalno obravnavanje, minimalna raven zaščite za avtorje in neodvisnost od formalnosti, kar pomeni, da za varstvo ni potrebna registracija.

Svetovna konvencija o avtorski pravici (Uradni list SFRJ-MP, št. 54/1973, Uradni list RS-MP, št. 15/1992), Svetovna konvencija o avtorski pravici (angl. Universal Copyright Convention) je nastala na pobudo Unesca leta 1952 v Ženevi in velja za drugo konvencijo, ki je namenjena varstvu avtorjev.

Glavni cilj je bil dopolnitev mednarodnega varstva avtorskih pravic v tistih državah, ki zaradi velikega obsega varstva avtorjev niso podpisale Bernske konvencije. Držav podpisnic te konvencije je po podatkih Unesca trenutno 62, med njimi je tudi Slovenija.

Slovenija je ratificirala tudi precej predpisov. Večina ratificiranih predpisov je vezana na intelektualno lastnino, in sicer na avtorsko in sorodno pravico.

Pariška konvencija za varstvo industrijske lastnine (Uradni list SFRJ-MP, št. 5/1974, št. 7/1986, Uradni list RS št. 24/1992, Uradni list RS-MP, št. 9/1992, št. 3/2007) je mednarodna pogodba, ki je ime dobila po mestu podpisa – podpisana je bila v Parizu leta 1883. Ureja varstvo industrijske lastnine v več kot eni državi.

3.1.3 Patenti

Mednarodne pogodbe, ki veljajo na področju patentov, so naslednje:

- Pogodba o sodelovanju na področju patentov (Uradni list RS-MP, št. 19/1993, št. 3/2007);
- Pravilnik za izvajanje Pogodbe o sodelovanju na področju patentov (Uradni list RS-MP, št. 1/2007) – pravilnik, kot velja od 1. 7. 2020 – v angleščini in neuradni prevod besedila v slovenščini ter Navodila za izvajanje (Administrative instructions – v angleščini);
- Budimpeštanska pogodba o mednarodnem priznanju depozita mikroorganizmov za postopek patentiranja in Pravilnik Budimpeštanske pogodbe o mednarodnem priznanju depozita mikroorganizmov za postopek patentiranja (Uradni list RS-MP, št. 21/1997, št.

- 3/2007);
- Strasbourgški sporazum o mednarodni klasifikaciji patentov (Uradni list RS-MP, št. 7/2001, št. 3/2007);
 - Pogodba o patentnem pravu (Uradni list RS-MP, št. 4/2002);
 - Konvencija o podeljevanju evropskih patentov – Evropska patentna konvencija (Uradni list RS-MP, št. 19/2002, neuradno prečiščeno besedilo EPK, kot velja od 13. 12. 2007);
 - Protokol o razlagi 69. člena Konvencije o podeljevanju evropskih patentov (Uradni list RS-MP, št. 19/2002);
 - Protokol o centralizaciji in uvajanju evropskega patentnega sistema (Uradni list RS-MP, št. 19/2002);
 - Protokol o sodni pristojnosti in priznanju odločitev o pravici do podelitve evropskega patenta (Uradni list RS-MP, št. 19/2002);
 - Protokol o privilegijih in imunitetah Evropske patentne organizacije (Uradni list RS-MP, št. 19/2002);
 - Sporazum o uporabi 65. člena Konvencije o podeljevanju evropskih patentov (Uradni list RS-MP, št. št. 19/2002);
 - akt, s katerim se revidira Konvencija o podeljevanju evropskih patentov (Uradni list RS-MP, št. 19/2002)-m
 - Pravilnik o izvajanju Konvencije o podeljevanju evropskih patentov (EPK), kot velja od 1. 7. 2020 – v angleščini in neuradno prečiščeno slovensko besedilo;
 - Pravilnik o pristojbinah EPU z dne 20. 10. 1977, nazadnje spremenjen 12. decembra 2019 (v angleščini);
 - Sporazum o sodelovanju na področju patentov med Vlado Republike Slovenije in Evropsko patentno organizacijo (Uradni list RS-MP, št. 15/1993, št. 11/2000), *uporablja se za zahteve za razširitev veljavnosti evropskega patenta, vložene do 1. decembra 2002;
 - Sporazum o izvajanju tretjega odstavka 3. člena Sporazuma o sodelovanju na področju patentov med Vlado Republike Slovenije in Evropsko patentno organizacijo (Uradni list RS-MP, št. 2/1994, št. 11/2000), *uporablja se za zahteve za razširitev veljavnosti evropskega patenta, vložene do 1. decembra 2002

3.1.4 Modeli

Slovenija je ratificirala naslednje predpise s področja varovanja modelov:

- Haaški sporazum o mednarodnem depozitu industrijskih vzorcev in modelov – Haaški akt in Dopolnilni akt iz Stockholma;
- Ženevski akt Haaškega sporazuma o mednarodni registraciji modelov;
- Skupni pravilnik k aktu iz leta 1999, aktu iz leta 1960 in aktu iz leta 1934 Haaškega sporazuma;
- Locarnski aranžma o ustanovitvi mednarodne klasifikacije za industrijske vzorce in

modele, znamke.

3.1.5 Znamke

Slovenija je ratificirala naslednje predpise s področja varovanja znamk:

- Madridski aranžma o mednarodnem registriranju znamk (Uradni list SFRJ-MP, št. 2/1974, Uradni list RS št. 24/1992, Uradni list RS-MP, št. 9/1992, št. 3/2007);
- Protokol k Madridskemu sporazumu o mednarodnem registriranju znamk (Uradni list RS-MP, št. 21/1997);
- Skupni pravilnik po Madridskem sporazumu o mednarodnem registriranju znamk in protokolu k temu sporazumu o mednarodnem registriranju znamk (Uradni list RS-MP, št. 2/2006, neuradno prečiščeno slovensko besedilo, kot velja od 1.9.2009);
- Pogodba o pravu znamk in pravilnik (Uradni list RS-MP, št. 28/2001);
- Nicejski aranžma o mednarodni klasifikaciji proizvodov in storitev zaradi registracije znamk (Uradni list SFRJ-MP, št. 51/1974, Uradni list RS št. 24/1992, Uradni list RS-MP, št. 9/1992, št. 3/2007);
- Dunajski sporazum o mednarodni klasifikaciji figurativnih elementov znamk (Uradni list RS-MP, št. 7/2001, št. 3/2007);
- Nairobijska pogodba o varstvu olimpijskega simbola (Uradni list RS-MP, št. 5/1998).

Med njimi je najbolj znan Madridski aranžma o mednarodnem registriranju znamk, pogodba o pravu znamk in pravilnik.

4 INDUSTRIJSKA LASTNINA

Pariška konvencija iz leta 1883 v svojem prvem členu določa vrste pravic industrijske lastnine in varstvo industrijske lastnine, ki kot predmet varstva v okviru te konvencije predvideva naslednje pravice industrijske lastnine: modele, industrijske vzorce ali modele, tovarniške in trgovske znamke, storitvene znamke, trgovsko ime ali trgovske označbe ali ime izvora ter zatiranje nelojalne konkurence. V Pariški konvenciji je tudi določeno, da je treba industrijsko lastnino razumeti v najširšem pomenu, zaščita ni omejena samo na industrijo in trgovino, varstvo je razširjeno tudi na kmetijsko panogo in na ekstraktivno industrijo.

Pravice industrijske lastnine nosilec zagotavljajo izključno in prepovedno pravico, ki je omejena na časovno obdobje in na državo, v kateri je registrirana.

4.1 Patent

Patent je pravica, ki jo podeli država izumitelju, da za omejeno časovno obdobje prepove drugim gospodarsko uporabo, in sicer kot nadomestilo za razkritje izuma, tako da lahko tudi drugi pridobijo korist. Patenti v celoti razkrivajo patentiran izum. Vsak patent se sme prosto uporabljati kot informacijski vložek v procesu razvoja novih izumov (Pretnar 2002, 54).

Po podatkih Urada za intelektualno lastnino je bilo v letu 2016 v Sloveniji podeljenih 2.649 patentov. V tem številu podeljenih patentov so všteti patenti, dopolnilni patenti, patenti s skrajšanim trajanjem in patenti, prineseni iz nekdanje skupne države (YU).

ZIL določi predmet patentnega varstva v prvem odstavku 10. člena zakona, ki pravi, da se patent dodeli za izum s slehernega področja tehnike, ki je nov, na inventivni ravni in industrijsko uporabljiv.

Vlada Republike Slovenije pa z uredbo opredeli natančnejše pogoje za podeljevanje patentov za posameznega področja tehnike.

Trajanje patenta je lahko do 20 let od datuma vložitve prijave. Do največ pet let se lahko enkrat podaljša veljavnost patenta v primeru, da je razglašeno izredno stanje (vojna, epidemija ...).

Poznamo pa tudi patent s krajšim trajanjem. Zaščita pri patentu s skrajšanim trajanjem ima veljavnost do 10 let od datuma vložitve prijave.

S patentom ni mogoče zaščititi odkritij, znanstvenih teorij, matematičnih metod in drugih pravil, načrtov metod in postopkov za duhovno aktivnost. Izuma se tudi ne da zaščititi, če je uporaba izuma v nasprotju z javnim redom ali moralo ali če se izum (kirurški ali diagnostični) uporablja neposredno na živem človeškem ali živalskem telesu.

4.2 Model in vzorec

V 33. členu ZIL je določeno, da se model registrira za videz izdelka, ki je nov in ima individualno naravo. Z modelom se zavaruje vsakomur vidna nova zunanja oblika določenega industrijskega ali obrtnega izdelka oziroma njegovega dela..

Registracija modela nam omogoči, da zaščitimo videz proizvoda, ki mora biti drugačen in inovativen. Videz izdelka ima inovativno naravo takrat, ko naredi drugačen vtis, ki ga prej še ni naredil neki drugi izdelek, ki je bil dostopen javnosti pred vložitvijo prijave.

Torej, če želimo zaščititi zunanji videz izdelka, bomo uporabili registracijo modela. Po navadi se kot model registrirajo embalaža, oprema, grafični simboli, sestavni deli in tipografski znaki, izjema so le računalniški programi. Zaščitimo pa lahko tudi linije, obrise, barve, oblike in teksture. ZIL v 37. členu določa, da ima prijavitelj modela izključno pravico do uporabe in s tem lahko onemogoči neki tretji osebi uporabo tega modela.

Pri registraciji je pomembno, da če ima izdelek več videzov, ali gre to za barvo ali razliko v strukturi, mora biti za vsak videz oddana posebna vloga, saj gre v tem primeru za različne modele. Po podatkih Urada za intelektualno lastnino je bilo v letu 2016 prijavljenih 80 modelov. Ob oddani prijavi na urad ta naredi preizkus, kjer preveri, ali prijavljeni model ustreza vsem zakonsko določenim pogojem. Pri preizkusu ugotavljajo, ali prijavljeni model ustreza definiciji modela. Videz izdelka mora ustrezati merilom za model, predvsem mora upoštevati Pariško konvencijo, ne sme vsebovati, posnemati znamenj, emblemov ali grbov, ki niso zajeti v 6. členu Pariške konvencije, vendar so javno prepoznavni, le v primeru, da pristojni organi dovoljujejo registracijo. Izdelek ne sme nasprotovati javnemu redu ali morali.

Urad pri prijavi ne preverja novosti in individualne narave izdelka.

Prijava modela mora vsebovati:

1. ime in priimek prijavitelja (oziroma naziv firme, če gre za pravno osebo);
2. naslov prijavitelja;
3. državljanstvo (samo v primeru fizične osebe);
4. pooblastilo za zastopanje pred Uradom RS za intelektualno lastnino ali EUIPO;
5. ime, priimek in naslov oblikovalca izdelka, če ta ni prijavitelj;
6. do sedem fotografij izdelka, ki se registrira (fotografije naj bodo iz različnih zornih kotov,
7. da se čim bolj natančno prikaže videz izdelka; izdelek naj bo fotografiran na čim bolj nevtralni površini (npr. stena), ne smejo biti vidni drugi izdelki ali predmeti; možno je predložiti tudi računalniške renderje oz. grafične prikaze, iz katerih je izdelek razviden);
8. v določenih primerih mora stranka izbrati tudi posamezne razrede iz Locarnske klasifikacije, za katere naj bo model registriran.

Če model ustreza vsem zakonskim zahtevam, sledi registracija, model se vpiše v register modelov.

4.3 Blagovna in storitvena znamka

Poznamo več vrst blagovnih znamk: besedne, figurativne, oblikovne, vedno bolj pa so navzoče tudi netradicionalne oblike, kot so zvok, okus in kretnje.

Najpomembnejša funkcija znamke je funkcija razlikovanja, saj se morajo izdelki in storitve, ki nosijo določeno znamko, razlikovati od konkurenčnih izdelkov in storitev. Na razlikovalno funkcijo se navezuje tudi funkcija ugotavljanja izvora določenega blaga ali storitev, čeprav seveda ostali podjetniški identifikatorji prav tako služijo temu namenu (Pretnar 2002, 64).

Kot je že zapisano, je glavna funkcija znamke razlikovalne narave. Če želi podjetje registrirati znamko, mora najprej vložiti prijavo. Znamka oziroma razlikovalni znak je pravno zaščiten šele po uradni registraciji. Ob uveljavitvi pravnega varstva mora biti tudi določen obseg blaga in storitev, ki jih zajema.

Pravno varstvo znamk ni časovno omejeno oziroma velja 10 let od dneva vložitve prijave. Vendar pa se kljub navidezni časovni omejitvi lahko veljavnost znamke neomejeno podaljšuje za enako obdobje. Pri tem je seveda potrebno plačevati ustrezne pristojbine vsakih 10 let, ko podaljšamo veljavnost znamke.

Zakon o industrijski lastnini in Pravilnik o vsebini prijave znamke določata le minimalni standard za postopek uspešne registracije. Preizkušanje znamk izvajajo nacionalni uradi. V Sloveniji so za preizkušanje znamk pooblaščen na Uradu za intelektualno lastnino (v nadaljevanju URSIL). Preizkušanje znamk poteka na nacionalni ravni, ampak so za lažje mednarodno sodelovanje sprejeli smernice in naredili programe usklajevanja. The European Union Intellectual Property Office (v nadaljevanju EUIPO) sodeluje z nacionalnimi uradi in organizacijami uporabnikov, kjer so določili pravila skupne prakse glede postopkov preizkušanja znamk z namenom zagotovitve enotnih smernic postopkov preizkušanja. Te smernice se nanašajo predvsem na omejitev obsega, vrste pogledov ter prikaza znamke na nevtralnem ozadju. Do zdaj so sprejeli sedem skupnih praks.

Sprejete skupne prakse:

1. uskladitev grafičnih prikazov modelov (objavljena 15. 4. 2016);
2. uskladitev razlikovalnega učinka figurativnih znamk, katerih del so pisni/nerazlikovalni pojmi (objavljena 2. 10. 2015);
3. uskladitev preizkusa vpliva nerazlikovalnih/šibkih elementov pri določanju verjetnosti zmede potrošnikov kot relativnega razloga za zavrnitev registracije znamke (zadnjič posodobljena 2. 10. 2014);
4. uskladitev obsega varstva črno-belih znamk (zadnjič posodobljena 15. 4. 2014);

5. uskladitev standardov za sprejemljivost klasifikacijskih izrazov (zadnjič posodobljena 20. 2. 2014);
6. uskladitev standardov navajanja splošnih navedb v naslovih nicejske klasifikacije (zadnjič posodobljena 28. 10. 2015);
7. uskladitev standardov klasifikacije blaga in storitev pri registraciji znamke na podlagi sodbe IP-Translator (zadnjih posodobljena 24. 9. 2016).

Za začetek registracije znamke je treba vložiti prijavo znamke, ta pa mora vsebovati pooblastilo zastopnika, ki je slovenskem jeziku. Na podlagi Uredbe o pristojbinah mora vlagatelj oziroma zastopnik plačati prijavnino.

Če ima vlagatelj več znakov, mora za vsakega posebej oddati posebno prijavo. Z enkratno prijavo lahko registrira znamko za več različnih vrst blaga in storitev. V 4. in 97. členu ZIL lahko vlagatelj z več prijavi registrira več znamk za isto vrsto blaga in storitev. Sledi vsebinski preizkus, ali je mogoče znamko registrirati ali ne. Pri preizkusu je treba upoštevati 42. in 43. člen ZIL, pri katerem znak ne sme prekršiti javnega reda ali morale, nima razlikovalnega namena in ne sme biti zavajajoč.

Če ima vlagatelj kolektivno znamko, mora biti do te upravičen po 45. in 46. členu ZIL. Ob ustrezni prijavi znamko prijavijo v bilten Urada RS za intelektualno lastnino (v nadaljevanju BIL).

Ko je znamka prijavljena, lahko tretje osebe podajo ugovor po 100. členu ZIL, zakaj se ne strinjajo z registracijo te znamke. Urad v zadevni zadevi še ne odloča, temveč samo obvesti prijavitelja. V roku treh mesecev ima imetnik prejšnjih znamk pravico po 101. in 44. členu ZIL oddati pritožbo. URSIL sporoči vlagatelju, da se je imetnik prejšnje znamke pritožil in ta more podati zagovor zoper njo. Urad kasneje odloča, ali znamko registrirati ali ne. Ta možnost ugovora je pomembna, saj urad ne izvaja popolnega preizkusa prijav znamk, kjer bi preverjali ali morebitna registracija znamke krši starejše pravice drugih znamk.

Ob uspešni prijavi je vlagatelj dolžan poravnati registracijske dolžnosti, ki so določene v drugem odstavku 103. člena ZIL in znamka se po 74. členu ZIL registrira na ime vlagatelja.

4.4 Geografske označbe

Varstvo geografske označbe v Sloveniji ureja več predpisov. V primeru, da želimo kmetijske pridelke oziroma živila zaščititi z geografsko označbo ali geografskim poreklom, to ureja Zakon o kmetijstvu (Uradni list RS, št. 54/00) (v nadaljevanju ZKme), če pa želimo živilo, vino ali drugi proizvod iz grozdja ali vina, ki ne šteje med kmetijske pridelke, zaščititi z geografsko označbo, to ureja ZIL. Zaščita geografskega porekla ali priznana tradicionalno poimenovanje je urejeno z Zakonom o vinu in drugih proizvodih iz grozdja (Uradni list RS, št. 70/97, 16/2001).

»Po Zakonu o industrijski lastnini se sme z geografsko označbo registrirati oznaka za blago, če blago izvira z določenega ozemlja, območja ali iz kraja na tem ozemlju, pod pogojem, da je kakovost, sloves ali kakšna druga značilnost tega blaga bistveno odvisna od njegovega geografskega porekla. Kot geografska označba se prav tako lahko registrira ime, ki je postalo po dolgotrajni uporabi v gospodarskem prometu splošno znano kot označba, da blago izvira iz določenega kraja ali območja« (URSIL b. 1.b).

Ščitijo se predvsem izdelki, pridelani doma, hrana, vino, alkoholne pijače, kot zanimivost je pri nas zavarovan lipicanec. Trajanje porekla blaga nima roka trajanja. Ljudje se za označbo porekla blaga odločijo, da bi zaščitili svojo prepoznavnost ali kakovost. Mnogokrat kupci kupujejo določen izdelek zaradi države (ali regije) porekla ali njegovega načina priprave. Na primeru makedonskega ajvarja lahko vidimo, da je prepoznan zaradi svojega izvora in načina priprave.

Pravica je skupna oziroma kolektivna, kar pomeni, da se s to pravico zaščiteni vsi proizvodi, ki na primer prihajajo iz iste države ali regije, te pravice ni mogoče uveljavljati posamično.

Če primerjamo države v razvoju in bolj razvite države, lahko opazimo, da države v razvoju velikokrat ne uporabijo pravice do označbe porekla blaga, kar pa ne velja za bolj razvite države. Iz tega lahko sklepamo, da se razvitejše države zavedajo pomena označbe porekla, ki jim omogoča prepoznavnost na trgu. Označba jim daje prednost pred drugimi izdelki, ker ta kupcu sporoča, zakaj so boljši oziroma drugačni od konkurenčnih proizvodov na trgu. Francozi so pri zaščiti porekla blaga šli še korak dlje, njihova zakonodaja omogoča, da se zaščiti že sam postopek priprave izdelka kot poreklo blaga.

5 VRSTE BLAGOVNE ZNAMKE

Poznamo več vrst blagovnih znamk. V nadaljevanju zaključnega dela se bomo osredotočili na besedno blagovno znamko, vendar pa na tem mestu želimo predstaviti še nekaj drugih vrst. Kot bomo videli, z razvojem tehnologije narašča tudi raznolikost blagovnih znamk. V poplavi tradicionalnih blagovnih znamk se namreč vsi trudijo izstopati na čim bolj kreativen način. Pogledali si bomo nekaj klasičnih blagovnih znamk in nekaj takih, ki so nekonvencionalne.

5.1 Besedna znamka

Za besedno znamko je značilno, da jo sestavljajo izključno besede ali črke, številke ter drugi morebiti tipografski znaki. Zagotovo lahko trdimo, da je besedna znamka najznačilnejša in najbolj klasična oblika, ki jo danes poznamo. Ko je govora o znamkah, bo besedna znamka tista, na katero bo pomislilo največ ljudi.

Primeri blagovne znamke so tako na primer: ADIDAS, LEVI'S, JUST DO IT ...

5.2 Figurativna znamka

Ko govorimo o figurativni znamki, pomislimo na različne logotipe. Gre torej za znamko, pri kateri bomo uporabili različne nestandardne znake, stilizacijo ali razporeditev znakov. Če taka znamka vsebuje kombinacijo besede in omenjeni vizualni učinek, govorimo o figurativni znamki z besednimi elementi.

5.3 Oblikovna znamka

Oblikovna blagovna znamka je tista blagovna znamka, ki je sestavljena iz tridimenzionalne oblike ali pa jo zajema, vključno s posodo, z embalažo, s samim proizvodom ali z njegovim videzom. Ta blagovna znamka predstavlja odlično zaščito naših izdelkov, saj nam lahko zagotovi stalni monopol nad tridimenzionalnimi oblikami. To seveda pomeni ogromno konkurenčno prednost za nas in pa škodljive omejitve za našo konkurenco. Oblikovna znamka lahko vsebuje tudi besedne elemente.

5.4 Pozicijska znamka

Pozicijska znamka je sestavljena iz posebnega načina, na katerega je znamka nameščena ali pritrjena na izdelek.

5.5 Zvočna blagovna znamka

Zvočna blagovna znamka je sestavljena izključno iz zvoka ali kombinacije zvokov. Gre za eno izmed nekonvencionalnih oblik blagovne znamke, ki se je zagotovo pojavila z razvojem tehnologije. Registracija zvočne blagovne znamke je zahtevna, saj mora prijavitelj dokazati, da je melodija dovolj edinstvena oziroma razlikovalna za to, da lahko služi kot znamka. Eden najbolj znanih primerov je 20th Century Fox Fanfare.

5.6 Barvna blagovna znamka

Kot že ime pove, je barvna blagovna znamka sestavljena izključno iz kombinacije barv. Spet gre za še eno obliko nekonvencionalne blagovne znamke, katere uporaba vedno bolj narašča. Ena izmed glavnih problematik barvne blagovne znamke je, da podjetja z njeno uporabo pravzaprav preprečijo uporabo tega odtenka vsem drugim podjetjem v isti panogi. Primer barvne blagovne znamke je na primer oranžna barva paštete Argeta, ki jo je v Sloveniji registriralo podjetje Atlantic Grupa, d. d. S to registracijo so postali edini v Sloveniji, ki lahko uporabljajo oranžno barvo na embalaži za paštete in namaze.

6 POSTOPEK ZAVAROVANJA BLAGOVNE IN STORITVENE ZNAMKE

V četrtem poglavju smo si na kratko opredelili, kaj znamka je in pregledali pravne vire. V nadaljevanju bomo skladno z naslovom zaključnega dela podrobneje pogledali postopek zavarovanja blagovne in storitvene znamke.

6.1 Postopek zavarovanja blagovne in storitvene znamke v Sloveniji

Preden preidemo na sam postopek zavarovanja blagovne znamke, še nekaj besed o postopku pred tem. Preden registriramo znamko, je namreč pomembno, da ugotovimo, kaj sploh lahko registriramo kot znamko in če podobna znamka morda že obstaja. Ugotoviti moramo tudi, kakšno vrsto ter koliko blagovnih znamk želimo registrirati. Dobro je poznati tudi morebitna tveganja, povezana z registracijo, ter znesek pristojbin, ki jih bomo morali plačati.

Če bomo našo znamko želeli zavarovati v Sloveniji, bomo postopek začeli s prijavo pri Uradu Republike Slovenije za intelektualno lastnino. Slovenski prijavitelji lahko postopek pričnejo sami, medtem ko morajo tuji prijavitelji to storiti s pomočjo zastopnika. Tudi slovenski prijavitelj lahko pri prijavi uporabi pomoč zastopnika, ki je vpisan v register zastopnikov pri uradu, vendar to ni nujno.

Za registracijo znamke bi prijavitelj morali izpolniti obrazec iz Urada Republike Slovenije za intelektualno lastnino, na katerem podamo svojo zahtevo za registracijo, ter ga poslati na naslov Kotnikova 6 p. p. 206, 1000 Ljubljana.

Izpolnjena mora biti tudi vloga za navajanje sestavin oziroma produktov, ki jih bomo zaščitili z našo blagovno znamko. Po modelu mednarodne klasifikacije za modele (Locarnska klasifikacija-LK) razvršča različne izdelke v različne razrede. Namenjen je lažjemu iskanju izdelkov v registru za modele. Primer: razred 1 – živila, razred 6 – pohištvena oprema, razred 30 – izdelki za nego in oskrbo živali itd.

Če ima zastopnik več znakov, je treba za vsak posamezni znak oddati prijavo, ena znamka pa lahko zastopa več vrst blaga in storitev.

Da bi blagovno ali storitveno znamko registrirali, moramo upoštevati:

- Zakon o industrijski lastnini;
- Pravilnik o vsebini prijave znamke;
- Uredbo o pristojbinah Urada RS za intelektualno lastnino.

Obrazec SIPO Z-1 lahko pridobimo fizično na Uradu za intelektualno lastnino ali na njihovi spletni strani. Pravilno izpolnjeno vlogo oddamo v treh izvodih, z oddajo vloge pa se šteje, da smo podali zahtevo za registracijo znamke.

Ob prijavi Urad za intelektualno lastnino preveri popolnost vloge, v primeru nepopolne vloge pozove vlagatelja, da vlogo dopolni. Prijavitelj ima v primeru nepopolne vloge tri mesece časa, da prijavo ustrezno dopolni. V primeru, da vlagatelj vloge ne dopolni, se smatra, da je prijavo umaknil in urad vlogo zavrže. V primeru pa, da je prijava popolna, se opravi vsebinski preizkus.

Urad v preizkusu ugotavlja, ali so izpolnjeni vsi potrebni pogoji za registracijo znamke. To pomeni, da urad ne preverja, ali že obstaja registrirana znamka, ki je enaka ali podobna. Urad pa po uradni dolžnosti preveri, če obstaja kateri izmed absolutnih razlogov za zavrnitev registracije znamke. Ti razlogi so določeni v 43. členu ZIL.

Absolutni razlogi za zavrnitev znamke so predvsem sposobnosti grafičnega prikaza, razlikovalni učinek, ne smejo biti v nasprotju z javnim redom ali moralo ter ne smejo biti zavajajoči. V primeru, da Urad ugotovi kršitev katerega teh elementov, prijavo zavrne.

ZIL v 44. členu določa tudi relativne razloge za zavrnitev priznanja znamke, za ugotavljanje katerih pa se uveljavljajo morebitne pritožbe tretjih oseb. Urad torej nima uradne dolžnosti skrbeti za ugotavljanje obstoja relativnih razlogov.

Urad bo znamko v primeru, da sledi vsem predpisom, objavil v svojem uradnem glasilu. Po uradni objavi lahko imetnik že prej registrirane znamke poda ugovor, če meni, da je znamka enaka ali podobna njegovi. Urad bo prijavitelja obvestil o ugovoru in nato preveril, ali je ugovor utemeljen ali ne.

Če po uradni objavi nihče ne poda ugovora, potem bo urad izdal odločbo o registraciji znamke. To stori po plačilu ustreznih pristojbin s strani prijavitelja. Taka znamka bo veljavna le v Sloveniji, in sicer za obdobje 10 let, vendar lahko prijavitelj znamko neomejeno obnavlja vsakič za 10 let.

Ob uspešni registraciji znamke lastnik znamke dobi nekatere pravice po ZIL. Ta mu daje jamstvo za naložbe, ki bi znamko naredile prepoznavnejšo za oznako določenega blaga in storitev, in ščiti tudi kakovost blaga in storitev.

Velja, da nihče ne sme uporabljati enakega ali podobnega znaka pri označevanju svojega blaga, tu gre neposredno za kršitev. Če neka oseba uporablja določen znak za svoje izdelke, kršitelja prijavimo na Urad za intelektualno lastnino.

Če bi neka tretja oseba želela znamko uporabljati, ji tega lastnik znamke ne more preprečiti. Seveda, če je bilo to narejeno v skladu z dobrimi poslovnimi običaji. To pomeni, da ena znamka drugi ne škodi in je ne blati. Ne sme priti do kopiranja imena firme ali do kopiranja znaka, to je določeno v petem odstavku, 48. člena ZIL.

Vzemimo primer, da bi nekdo želel v svetu odpreti okrepčevalnico s hamburgerji in hitro

hrano in bi podjetje poimenoval Burger King, bi to naredil samo zato, ker je Burger King že uveljavljena blagovna znamka. To pa ne bi bilo narejeno v skladu z dobrimi poslovnimi običaji. Če pa bi ustanovil firmo z drugim imenom, potem do kršitve ne bi prišlo in bi bilo tudi skladno z dobrimi poslovnimi običaji.

6.1.1 Prednosti in slabosti zavarovanja blagovne znamke v Sloveniji

Kot je že zapisano, je od tega, kje znamko prijavimo in nato registriramo, odvisno tudi območje, kjer bo znamka deležna zaščite. Če bo prijavitelj svojo znamko registriral v Sloveniji, bo zaščita veljala le na območju Slovenije. To ni nujno slabost, saj je odvisno od poslovnih načrtov prijavitelja. Če namerava ostati zgolj na domačem trgu tudi v prihajajočih letih svojega poslovanja, je takšna registracija popolnoma ustrezna.

Ena izmed prednosti zavarovanja blagovne znamke je zagotovo potek samega postopka. Kot smo videli, se ta začne in konča pred slovenskim uradom za intelektualno lastnino. Postopek ves čas poteka v slovenskem jeziku, kar je lahko prednost za posameznike, ki niso veščji tujih jezikov.

Eden izmed najpomembnejših dejavnikov po našem mnenju je tudi dejstvo potencialnega obstoja drugih podobnih ali enakih znamk. Namreč, če registriramo znamko v Sloveniji, se bo preverjanje obstoja podobnih ali enakih znamk opravilo v slovenski bazi znamk. Ta obsega vse znamke, ki veljajo na področju Slovenije. Gre torej za manjši krog potencialnih znamk, ki bi lahko bile enake ali podobne naši.

Še ena izmed prednosti je tudi cena postopka. Če bomo znamko registrirali le na območju Slovenije, je cena ustreznih pristojbin načeloma nižja. Zagotovo je ugodnost tudi ta, da prijavitelju ni treba imeti zastopnika, kar seveda ravno tako predstavlja prihranek.

Še ena izmed prednosti je možnost širitve znamke. Če se prijavitelj odloči, da želi svojo znamko razširiti onkraj meja Slovenije, bo to lahko storil preko izvirnega urada. Seveda pri tem nastanejo dodatni stroški, kar pa je pričakovati.

6.2 Postopek zavarovanja blagovne in storitvene znamke v tujini

Znamko lahko poleg Slovenije registriramo tudi v tujini. V nadaljevanju bom predstavil tri načine, na katere to lahko storimo.

Prvi način je nacionalna prijava, vložena pri ustreznem organu tuje države. V tem primeru mora prijavitelj imeti zastopnika. Ta način je morda najenostavnejši izmed treh, saj je postopek v večini držav podoben temu pred slovenskim uradom. Temeljna razlika je v tem, da v nekaterih državah uradi po uradni dolžnosti pred registracijo preverijo, ali obstaja podobna znamka, ki je bila že registrirana. Če obstaja, je seveda to lahko razlog za zavrnitev prijave.

Drugi način zavarovanja blagovne znamke je mednarodna prijava po Madridskem sporazumu o mednarodnem registriranju znamk in njegovem protokolu. Ta postopek registracije blagovne znamke lahko najdemo tudi pod imenom Madridski sistem. V prvem koraku mora prijavitelj vložiti prijavo pri domačem uradu. Slovenski prijavitelj bi torej vložil prijavo pri slovenskem uradu. Skupaj z ustreznim obrazcem mora predložiti še seznam proizvodov oziroma storitev v angleškem ali francoskem jeziku. Nato je prijavitelj dolžan plačati nacionalno in mednarodno pristojbino.

Vidimo torej, da se je postopek za registracijo začel na slovenskem uradu. Po plačilu ustreznih pristojbin pa bo slovenski urad mednarodni obrazec posredoval Svetovni organizaciji za intelektualno lastnino (WIPO) v Ženevi. Postopek se bo torej nadaljeval pred WIPO in ostalimi ustreznimi organi držav, kjer smo zahtevali registracijo. Za vodenje te vrste postopka bo prijavitelj potreboval zastopnika le v postopkih, ki se vodijo pred posameznimi organi tujih držav.

Tretji in zadnji način registracije znamke v tujini je evropska prijava znamke. V tem primeru bo postopek potekal pri Uradu Evropske unije za intelektualno lastnino (EUIPO). Prijavo lahko vlaga posameznik s slovenskim državljanstvom ali pravna oseba, ki ima sedež v Sloveniji. Podobno kot pri prvem načinu se tudi tu lahko sami odločimo, ali želimo imeti zastopnika ali ne. V primeru, da se odločimo za zastopnika, ga je treba izbrati s seznama zastopnikov, ki so akreditirani pri EUIPO.

Po vložitvi prijave na EUIPO nas v primeru pomanjkljivosti urad o tem obvesti in na voljo imamo dva meseca za odpravo pomanjkljivosti. Če pa ni podan noben zadržek bo EUIPO našo blagovno znamko objavil v 23 uradnih jezikih EU. Nato zopet sledi trimesečni rok, ko imajo tretje strani možnost podati ugovor, če menijo, da registracija naše blagovne znamke pomeni nasprotovanje njihovim pravicam.

Če nihče ne ugovarja, se naša blagovna znamka registrira in opravi se brezplačna objava registracije.

6.2.1 Prednosti in slabosti zavarovanja blagovne znamke v tujini

Ko govorimo o zavarovanju blagovne znamke v tujini, je očitna ena prednost, in sicer obseg zaščite. Če se odločimo za evropsko prijavo znamke, bo ta zaščiten na ozemlju vseh držav članic EU. Zaščita po Madridskem sistemu pa je še širša. Prijavitelj se bo odločil za eno od možnosti na podlagi svojih potreb.

Morda je eden od negativnih vidikov, na katerega takoj pomislimo, cena. Zaščita blagovne znamke v tujini predstavlja bistveno večji strošek kot zaščita blagovne znamke v Sloveniji. Vendar pa ni zanemarljivo, da z zaščito v tujini za nekaj več denarja dobimo tudi več zaščite. Ponovno je torej vse odvisno od poslovnih načrtov prijavitelja in od tega, na katerih trgih želi

delovati.

Še ena od slabosti so stroški zastopnika. Čeprav se v primeru registracije znamke v EU lahko odločimo, ali želimo zastopnika ali ne, je vsekakor bolj verjetno, da bi se zanj odločil v primerjavi s postopkom v Sloveniji. Vsekakor se priporoča odločitev za zastopnika, saj nam kljub višji ceni to lahko olajša sam postopek. Enako bi lahko zapisali tudi za postopek po Madridskem sistemu, kjer pa je zastopnik celo obvezen, v postopkih, ki se vodijo pred organi tujih držav.

7 POSTOPEK ZA UVELJAVLJANJE PRAVIC INTELEKTUALNE LASTNINE

Ko govorimo o varovanju intelektualne lastnine, je postopek za uveljavljanje pravic še pomembnejši kot postopek za pridobitev pravic. Seveda pa je pridobitev pravic intelektualne lastnine prvi korak, ki nas vodi k možnosti uveljavljanja pravic. V nadaljevanju si bomo podrobneje pogledali postopek uveljavljanja pravic v primeru kršitve.

7.1 Postopek uveljavljanja pravic

Elementi za kršitev pravice intelektualne lastnine so podani, kadar je uporabljen predmet varstva intelektualne lastnine brez soglasja imetnika te pravice, a obstajajo tudi izjeme. Te izjeme so določene z zakonom. V primerih, ko govorimo o po zakonu dovoljenih izjemah ali dovoljenih omejitvah pravic, imetnik ne more uspešno uveljavljati svojih pravic. Imetniku je omogočeno, da v primeru, ko meni, da so mu kratene pravice intelektualne lastnine, zahteva varstvo, in sicer tako, da od pristojnih organov zahteva, da ugotovijo, ali je glede na okoliščine posameznega primera in trenutno zakonodajo prišlo do kršenja pravice intelektualne lastnine s strani tretjih oseb ter da v primeru ugotovljene kršitve teh pravic ukrepajo v skladu s pristojnostmi.

Kršitve pravic intelektualne lastnine se lahko po pravni naravi razlikujejo. Tako jih lahko delimo na kršitve civilne, kazenske ali upravne narave. Glede na vrsto kršitve skladno z njo izberemo organ, ki je pristojen za ukrepanje glede na primer kršitve. Pomembno je poudariti, da Urad za intelektualno lastnino, čeprav pri organu to pravico pridobimo, nima pristojnosti za izvajanje ukrepov, ki so vezani na uveljavitev pravic intelektualne lastnine, vendar pa mu je omogočeno sodelovanje z organi, ki te pristojnosti imajo.

Poznamo tri vrste ukrepov:

- civilne ukrepe,
- kazenske ukrepe,
- upravne ukrepe.

V primeru kršitev, ki so civilne narave, je za odločanje izključno pristojno Okrožno sodišče v Ljubljani.

Imetnik lahko pri omenjenem sodišču vloži:

- tožbo zaradi kršitve pravic in uveljavlja enega ali več tožbenih zahtevkov (npr. prepoved kršitve, odstranitev predmetov kršitve iz gospodarskih tokov, uničenje predmetov kršitve, povrnitev škode, objavo sodbe, pri kršitvah avtorske in sorodnih pravic tudi civilno kazen);
- predlog za izdajo začasne odredbe.

Pristojno sodišče odloča na podlagi trenutno veljavne zakonodaje, ki posamezno pravico

intelektualne lastnine ureja, in drugih civilnih predpisov (npr. Obligacijski zakonik, Zakon o pravnem postopku, Zakon o izvršbi in zavarovanju). Na odločitev okrožnega sodišča se je mogoče pritožiti na višjem sodišču v Ljubljani, čigar odločitev se lahko izpodbija le še z izrednimi pravnimi sredstvi (npr. revizija in zahteva za varstvo zakonitosti pri Vrhovnem sodišču RS, obnova postopka na prvostopenjskem sodišču).

V primeru kazenskih ukrepov so za izvajanje kazenskih ukrepov v zvezi s kršitvami pravic intelektualne lastnine pristojni policija, državno tožilstvo in pristojna okrajna sodišča. Kazenski zakonik RS (Uradni list RS, št. 95/2004) kršenje pravic intelektualne lastnine opredeljuje kot kaznivo dejanje. 238. člen Kazenskega zakonika govori o neupravičeni uporabi tuje oznake ali modela, 239. člen pa o neupravičeni uporabi tujega izuma ali topografije. V obeh členih je zapisano, da se neupravičena uporaba industrijske pravice kaznuje z zaporom do treh let.

Upravne ukrepe izvajajo carinski organi in Tržni inšpektorat RS. Zakon o izvajanju carinskih predpisov, ZICPES (Uradni list RS, št. 25/2004) skupaj z nekaterimi Uredbami Sveta (ES) 4 določa carinske ukrepe, ki se nanašajo na kršitve pravic intelektualne lastnine ob vnosu ponarejenega blaga v državo oziroma iz nje. Za začetek postopka za izvedbo ukrepov je potrebna zahteva imetnika pravice, izvaja pa se tudi po uradni dolžnosti, za kar so pristojni carinski organi. Ti sprožijo začetek postopka po uradni dolžnosti v primeru ugotovitve, da je blago očitno ponarejeno ali piratsko (URSIL b. l.a).

8 PREGLED TRENTA REGISTRACIJ BLAGOVNIH ZNAMK ZA OBDOBJE 5 LET

Naslednje poglavje zaključne naloge je empirične narave. Pregledali smo nekaj statističnih podatkov na podlagi meril, ki smo jih izbrali. V nadaljevanju smo raziskali, koliko besednih blagovnih znamk je bilo v Sloveniji registriranih v obdobju od začetka leta 2015 do konca leta 2019. Z raziskanim smo želeli razumeti, koliko blagovnih znamk na leto je bilo registriranih v danem obdobju in kakšno je za isto obdobje letno povprečje.

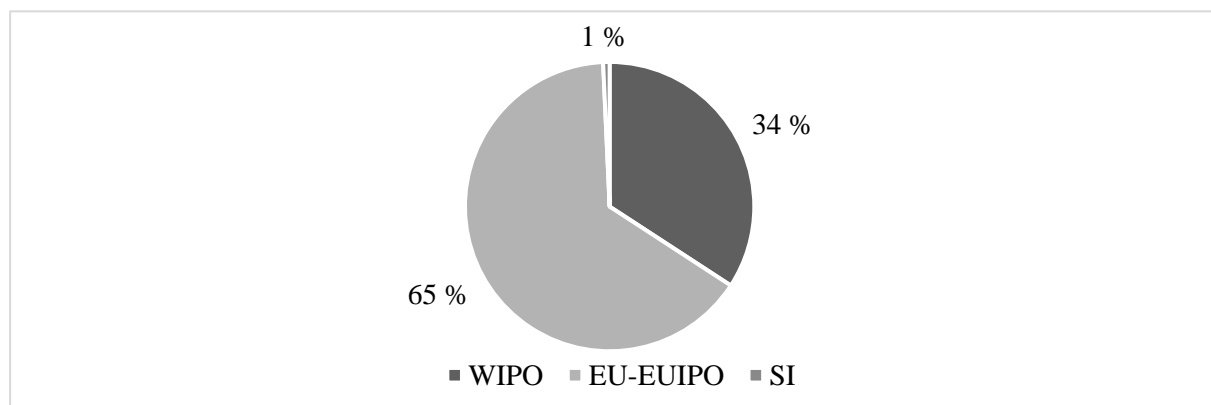
Osredotočili smo se na besedno znamko, saj menimo, da so ravno besedne znamke tiste, na katere večina pomisli, ko beseda nanese na znamke. Zato se nam zdi, da bo bralcu vsebina nekoliko lažje razumljiva, pa tudi bolj zanimiva ravno ob predstavitvi besednih znamk.

Naslednje merilo, ki smo ga izbrali, je petletno obdobje. Ta odločitev je temeljila na povprečnem trajanju ekonomskega cikla. Ti namreč v povprečju trajajo od 3 do 5 let. Menili smo, da bi iz tega razloga analiza statistike za obdobje petih let bila najbolj smiselna.

V drugem delu analize smo dodali še zadnje merilo. To sta avtomobilska in farmacevtska industrija. Za ti dve industriji smo se odločili iz različnih razlogov. Prva se nam je zdela zanimiva, saj je Evropska unija ena največjih proizvajalk motornih vozil. To pomeni, da ima avtomobilska industrija zelo velik vpliv na delovna mesta oziroma zaposlitvene možnosti. Na drugi strani smo farmacevtsko industrijo izbrali zaradi trenutnih razmer v svetu (COVID-19). Torej predvsem zato, ker gre za trenutno zelo aktualno industrijo.

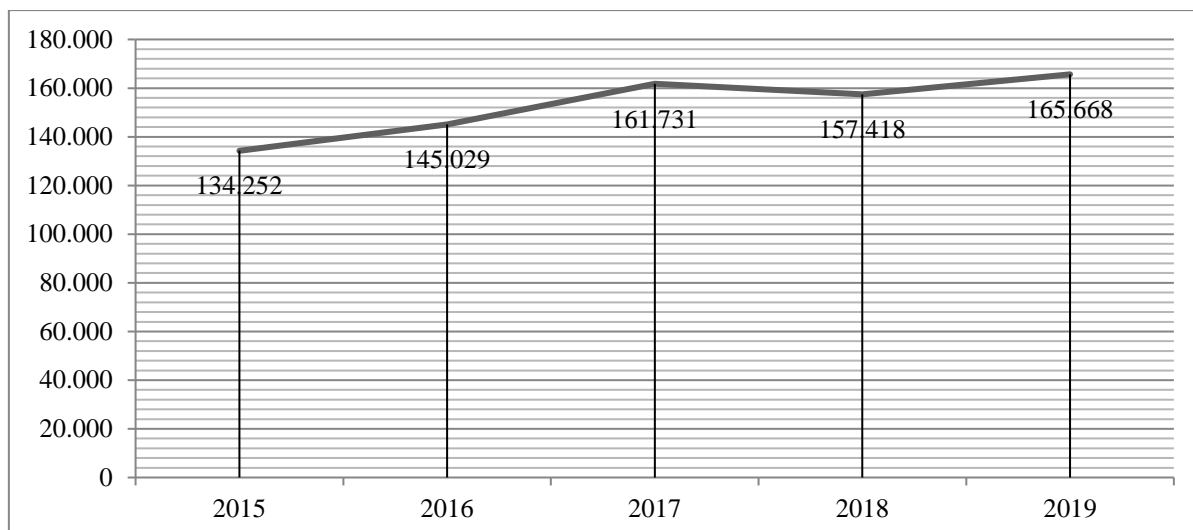
8.1 Pregled statističnih podatkov

V obdobju 2015–2019 je bilo na uradih Republike Slovenije (SIPO), WIPO in EUIPO skupaj prijavljenih 764.098 besednih blagovnih znamk oziroma v povprečju 152.820 na leto. Od tega jih je bilo nato uspešno registriranih 692.361 oziroma v povprečju 138.472 na leto, kar kaže, da pri skoraj vsaki deseti prijavi do registracije ni prišlo.

Slika 2: Delež prijav po kategorijah

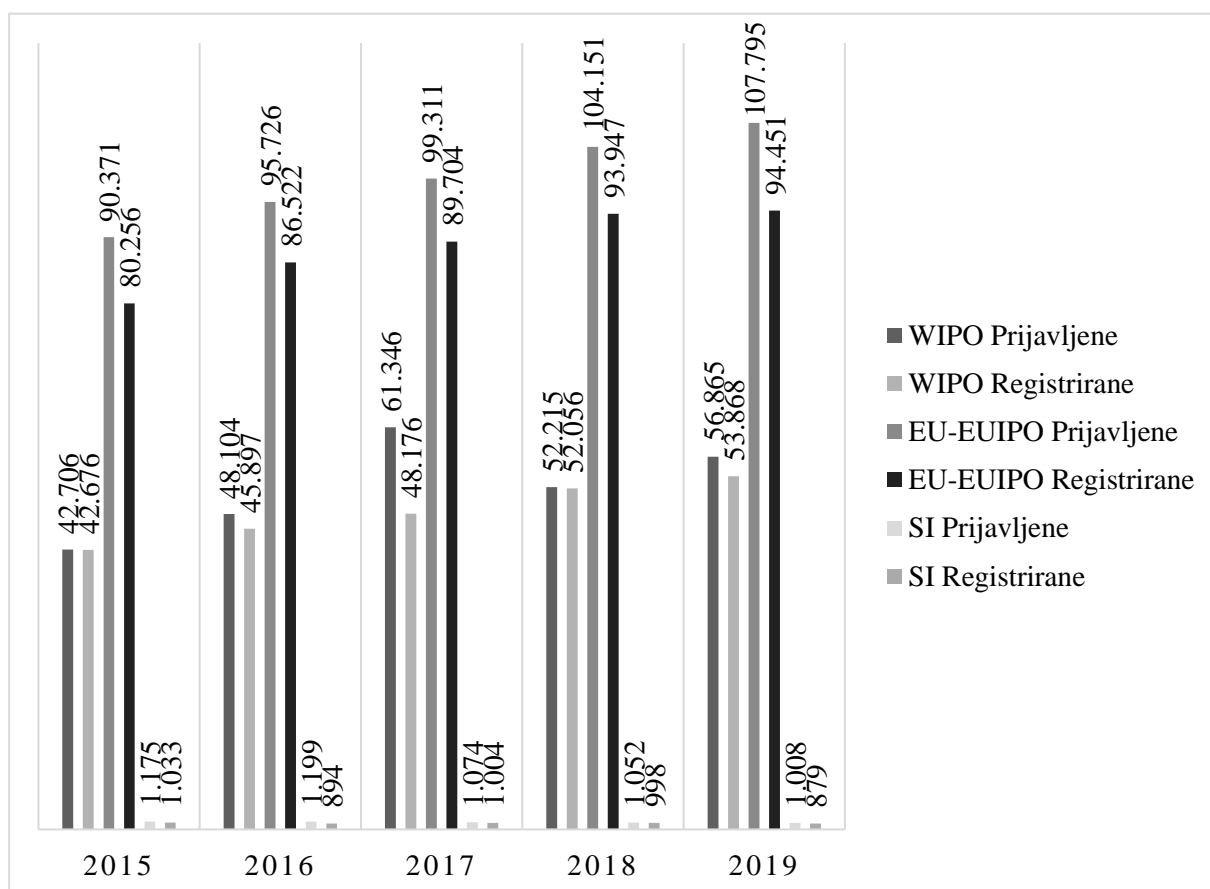
Vir: EUIPN 2020.

Slika 3: Število prijavljenih po letih

Vir: EUIPN 2020.

Besedne blagovne znamke so bile v Sloveniji prijavljene in registrirane v treh kategorijah – 34 % na svetovni ravni oziroma na območju WIPO, 65 % za območje Evropske unije oziroma EU-EUIPO, 1 % pa za območje Slovenije.

Slika 4: Prijave in registracije besednih blagovnih znamk

Vir: EUIPN 2020.

Kot je razvidno s slike 4, število prijav besednih blagovnih znamk za območje WIPO prva tri leta obravnavanega obdobja strmo narašča. Leta 2016 je bilo število prijav glede na leto prej višje za 13 %, leta 2017 pa kar za 28 % glede na leto prej. V letu 2018 beležimo 15-odstotni padec prijav, v letu 2019 pa spet porast v višini 9 % glede na leto prej. Število registriranih besednih blagovnih znamk je vedno nižje od števila prijavljenih blagovnih znamk. V letih 2015 in 2018 je bilo zavrženih le nekaj prijav, v letih 2016 in 2019 5 % prijav, v letu 2017 pa kar 21 %. Vseh prijav besednih blagovnih znamk za območje WIPO je bilo v obdobju 2015–2019 skupaj 261.236 oziroma v povprečju 52.247 na leto, od tega pa v istem obdobju dejansko registriranih 242.673 oziroma v povprečju 48.535 na leto. Zavrženih je bilo 7 % vseh prijav, kar kaže na to, da je bila velika večina besednih blagovnih znamk na svetovni ravni uspešno registrirana.

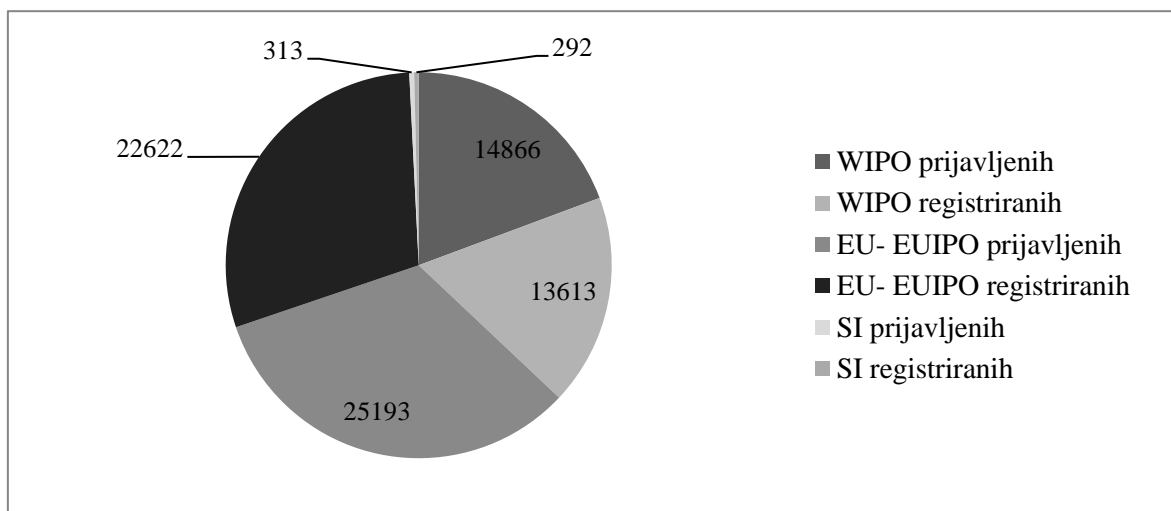
Na območju EU-EUIPO oziroma Evropske unije število prijav besednih blagovnih znamk vsa leta obravnavanega obdobja postopoma narašča z od 3- do 6-odstotnim povišanjem števila prijav. V povprečju gre za 5-odstotni vsakoletni porast. Tudi na tem območju je število dejansko registriranih blagovnih znamk vedno nižje od števila prijavljenih blagovnih znamk. Odstotek prijav, pri katerih do registracije ne pride, se giba med 10 in 12 %. Vseh prijav besednih blagovnih znamk za območje EU-EUIPO je bilo v obdobju 2015–2019 497.354 oziroma v povprečju 99.471 na leto, od tega jih je bilo v istem obdobju dejansko registriranih 444.880 oziroma v povprečju 88.976 na leto. Dejstvo, da je zavržena vsaj ena prijava od desetih, kaže na to, da so pogoji za uspešno registracijo z zmanjšanjem območja ostrejši kot so na svetovni ravni. Eden od razlogov za toliko zavrženih prijav bi s strani prijaviteljev lahko bilo nepoznavanje prava intelektualne lastnine v Evropski uniji ter nerazumevanje koncepta prostega pretoka blaga in posledično nepopolno izpolnjene prijave ter morebitnega nenamernega kopiranja drugih blagovnih znamk.

Število prijav besednih blagovnih znamk za območje Slovenije predstavlja le 1 % vseh prijav, obenem pa – z izjemo začetka obravnavanega obdobja – število prijav vsako leto upada. V letih 2016, 2018 in 2019 beležimo manjši padec prijav – v povprečju 3 % glede na leto prej. V letu 2017 je padec prijav kar 10-odstoten. Odstotek neuspešnih prijav se giblje med 5 in 25 %, zanimivo pa je, da letu 2016, ko je bila zavržena kar četrtina prijav, sledi leto z največjim upadom prijav. Vseh prijav besednih blagovnih znamk za območje Slovenije je bilo v obdobju 2015–2019 5.508 oziroma v povprečju 1.102 na leto, od tega jih je bilo nato dejansko registriranih 4.808 oziroma 962 na leto. Nizko število prijav, ki blagovno znamko ščitijo le na območju Slovenije, lahko pripišemo temu, da je razumevanje koncepta prostega pretoka blaga v Evropski uniji vedno bolj prisotno, posledično pa prijavitelji vse bolj razmišljajo, da je v njihovem velikem interesu blagovno znamko zaščititi tudi v tujini.

8.2 Avtomobilska in farmacevtska industrija

Prijave blagovnih znamk v avtomobilski industriji na letni ravni v vseh kategorijah

predstavljajo 5–6 % vseh prijav. Za slovenske znamke, ki so zaščitene na območju WIPO, je pri številu prijav blagovnih znamk v avtomobilski industriji opazno podobno gibanje kot pri številu prijav blagovnih znamk na splošno – število v prvih treh letih strmo narašča, v letu 2018 sledi precejšen upad, v letu 2019 pa ponovno nekolikšno povišanje. V obdobju 2015–2019 je bilo skupaj vloženih 14.866 prijav oziroma povprečno 2.973 na leto, nato pa skupaj registriranih 13.613 blagovnih znamk oziroma v povprečju 2.723 na leto. Čeprav je v povprečju zavrženih 8 % prijav, je v tej kategoriji potrebno opozoriti tudi na minimo pri 0 % za leti 2015 in 2018 ter maksimo pri 24 % za leto 2017.

Slika 5: Prijave in registracije besednih blagovnih znamk v avtomobilski industriji v obdobju od leta 2015 do 2019

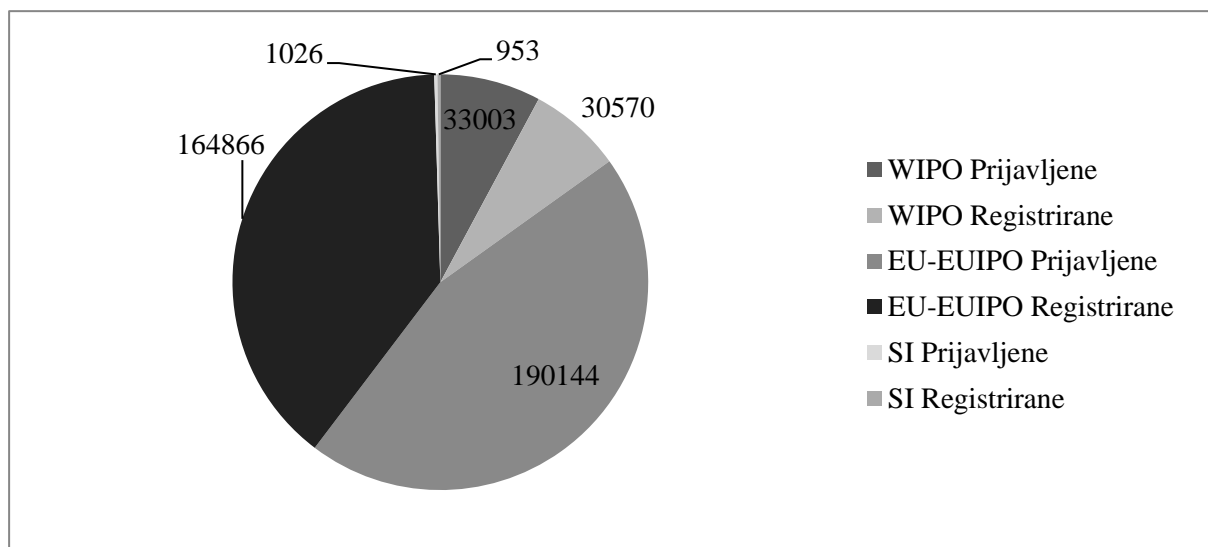
Vir: EUIPN 2020.

Na območju Evropske unije je trend prijav blagovnih znamk v avtomobilski industriji prav tako podoben trendu prijav na splošno za isto območje. V letu 2016 pride do povišanja števila prijav za 11 % glede na leto prej, nato pa se v naslednjih letih dodatno povišuje za 2 do 4 %. Odstotek zavrženih prijav je vsakoletno primerljiv, in sicer znaša 10 %. V tej kategoriji je bilo skupaj vloženih 25.193 prijav oziroma v povprečju 5.039 na leto, nato pa uspešno registriranih skupaj 22.622 oziroma v povprečju 4.524 na leto.

Slovenskih blagovnih znamk, ki so jih prijavitelji zaščitili le na območju Slovenije, je bilo v obdobju 2015–2019 skupaj 313, od tega so jih uspešno registrirali 292. Trend prijav blagovnih znamk v avtomobilski industriji nima nič skupnega s splošnim trendom za isto kategorijo. V letu 2016 je bilo prijav za 15 % manj kot leto prej, v letu 2017 pa za 127 % več kot leto prej. V letu 2018 število prijav spet upade, tokrat za 38 %, padec pa se nadaljuje v letu 2019, in sicer še za dodatnih 21 %. Večino let je zavržena ena četrtnina prijav, leta 2017 pa celo 40 %.

Zaščita blagovnih znamk v farmaciji je povezana z dovoljenji posameznih držav za prodajo in uporabo določenega farmacevtskega izdelka in tako možnost uspešne registracije ni vezana le

na pravo intelektualne lastnine. Posledično se odstotki prijav na tem področju precej razlikujejo od števila prijav za posamezno kategorijo na splošno.

Slika 6: Prijave in registracije besednih blagovnih znamk v farmacevtski industriji v obdobju od leta 2015 do 2019

Vir: EUIPN 2020.

Na območju WIPO odstotek prijav s področja farmacije znaša 13 % vseh prijav slovenskih blagovnih znamk, kar je v primerjavi z deležem prijav na območju Evropske unije precej malo. Število prijav blagovnih znamk prva tri leta obravnavanega obdobja narašča, leta 2017 kar za 29 % glede na leto prej. V letu 2018 sledi drastičen upad, in sicer 28 %, nato pa takoj porast za 17 %. V letih 2015 in 2018 so bile uspešne skoraj vse prijave, v letih 2016 in 2019 je bilo neuspešnih 5 %, v letu 2017 pa skoraj četrtina. Vseh prijav farmacevtskih blagovnih znamk za območje WIPU je bilo v obdobju 2015–2019 skupaj 33.003 oziroma v povprečju 6.601, uspešno registriranih pa skupaj 30.570 oziroma v povprečju 6.114, kar pomeni, da je bilo v celotnem obdobju neuspešnih 7 % prijav.

Na območju EU-EUIPO znaša odstotek prijav iz področja farmacije v povprečju 38 %, število letnih prijav pa niha le v nekaj odstotkih in je precej konstantno. Odstotek prijav, pri katerih do registracije ne pride, se giblje med 8 in 17 %. Vseh prijav blagovnih znamk za območje Evropske unije je bilo v obdobju 2015–2019 190.144 oziroma v povprečju 38.029 na leto, nato pa uspešno registriranih skupaj 164.866 oziroma v povprečju 32.973 na leto. V celotnem obdobju je skupaj ostalo neregistriranih 13 % prijav.

Odstotek števila prijav je za območje Slovenije nekoliko večje kot za območje WIPO, vendar tukaj ne gre za otežen vstop na trg s strani države, temveč za dejstvo, da je farmacevtske blagovne znamke zaradi majhnosti slovenskega trga in bolj ali manj enotne evropske regulative preprosto bolj smiselno registrirati za celotno območje Evropske unije. V to smer se obračajo tudi vlagatelji, ki – z izjemo leta 2016, ko je prišlo do 30-odstotnega porasta prijav – zadnja leta vlagajo vedno manj prijav. Odstotek neuspešnih prijav se giblje med 5 in

23 % – maksima je od povprečja 7 % precej oddaljena in se nanaša na let 2016, ko je bilo število prijav precej povišano. V obdobju 2015–2019 je bilo skupaj vloženih 1.026 prijav oziroma v povprečju 205 na leto, uspešnih pa je bilo skupaj 953 prijav oziroma v povprečju 191 na leto.

9 SKLEP

V zaključnem delu naloge smo si pogledali temeljna načela intelektualne lastnine in njeno delitev. Pri tem so navedli tudi širok nabor pravnih virov na področju intelektualne lastnine. Želeli smo na primeren in razumljiv način predstaviti zgodovinski razvoj intelektualne lastnine in njen pomen.

V osrednjem delu smo se osredotočila na to, kako zavarovati blagovno znamko. Najprej smo si pogledali različne vrste blagovnih znamk, nato pa smo predstavili različne načine zavarovanja blagovne znamke v Sloveniji in v tujini. Spoznali smo postopek registracije blagovne znamke in pri tem predstavili tudi slabosti in prednosti zavarovanja blagovne znamke v Sloveniji in v tujini.

V zadnjem in morda najbolj zanimivem delu zaključnega dela smo se sprehodili skozi nekatere statistične podatke. Ugotavljali smo trend registracij blagovnih znamk v zadnjih petih letih v Republiki Sloveniji.

Ugotovili smo, da je trend registracije besednih blagovnih znamk naraščajoč. Z izjemo leta 2016, ko lahko opazimo manjši upad, je razvidno, da število prijavljenih in tudi registriranih besednih blagovnih znamk postopoma narašča. Morda za koga presenetljivo dejstvo pa je, da število prijavljenih besednih blagovnih znamk samo za območje Slovenije upada. Kot je pojasnjeno, je to verjetno posledica odprtega evropskega trga. Zaključimo lahko, da se podjetniki vedno redkeje odločajo, da bodo ostali le na domačem trgu, ampak raje svoje poslovanje širijo tudi v tujino. Ob analizi avtomobilske in farmacevtske industrije smo zaznali podobne trende kot na splošno, ki jih je mogoče razložiti s prej omejenim razlogom odprtosti evropskega trga.

Zaključimo lahko z dejstvom, da se ob nadaljnjem razvoju tehnologije temu prilagaja tudi pravo. Kot smo lahko videli pri vrstah blagovnih znamk, se s pojavom tehnologije razvija vedno več novih načinov, kako napraviti svojo blagovno znamko prepoznavno. To pa pomeni tudi nova pravna pravila, ki se bodo morala prilagajati novonastalim razmeram.

LITERATURA

- Berce, J. 1998. *Upravljanje znanja skozi prizmo intelektualne lastnine*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
- Mreža Evropske unije za intelektualno lastnino (EUIPN). 2020. *Registracija blagovnih znamk*. <https://www.tmdn.org/tmview/#/tmview> (23. 6. 2020).
- Patterson, L. R. 1993. *Copyright and "the Exclusive Right"*. Athens: University of Georgia School of Law.
- Pretnar, B. 2002. *Intelektualna lastnina v sodobni konkurenci in poslovanju*. Ljubljana: Gospodarski vestnik.
- Puharič, K. 2003. *Zakon o industrijski lastnini (ZIL-1 UPB 1) s komentarjem*. Ljubljana: Gospodarski vestnik.
- Repas, M. 2007. *Pravo blagovnih znamk*. Ljubljana: Gospodarski vestnik.
- Strel, B. 2007. *Kako zaščititi izum*. Ljubljana: Planet GV.
- Trampuž, M., B. Oman in A. Zupančič. 1997. *Zakon o avtorski in sorodnih pravicah (ZASP) s komentarjem*. Ljubljana: Gospodarski vestnik.
- Urad Republike Slovenije za intelektualno lastnino (URSIL). B. 1.a. *Uveljavljanje pravic intelektualne lastnine*. <http://www.uil-sipo.si/uil/urad/o-intelektualni-lastnini/uveljavljanje-pravic/ukrepi-pri-krsitvah/> (8. 5. 2020)
- Urad Republike Slovenije za intelektualno lastnino (URSIL). B. 1.b. *Varstvo geografske označbe v Sloveniji*. <http://www.uil-sipo.si/uil/dejavnosti/geografske-oznace/varstvo-geografske-oznace-v-sloveniji/> (8. 5. 2020).
- Zirnstein, E. 2007. *Patentno varstvo v Evropi Razvoj in perspektive*. Koper: Fakulteta za management.

PRAVNI VIRI

- Bernska konvencija za varstvo književnih in umetniških del. *Uradni list SFRJ-MP*, št. 14/1975 in 4/1986, *Uradni list RS*, št. 24/1992, *Uradni list RS-MP*, št. 9/1992, št. 3/2007.
- Kazenski zakonik (KZ). *Uradni list RS*, št. 95/2004.
- Konvencija o ustanovitvi Svetovne organizacije za intelektualno lastnino, *Uradni list SFRJ-MP*, št. 31/1972 in št. 4/1986, *Uradni list RS*, št. 24/1992, *Uradni list RS-MP*, št. 9/1992, št. 3/2001, št. 3/2007.
- Odredba o ceniku informacijskih storitev. *Uradni list RS*, št. 71/2006.
- Pariška konvencija za varstvo industrijske lastnine. *Uradni list SFRJ-MP*, št. 5/1974, št. 7/1986, *Uradni list RS*, št. 24/1992, *Uradni list RS-MP*, št. 9/1992, št. 3/2007.
- Pravilnik o načinu opravljanja strokovnega izpita in vpisu v ustrezni register zastopnikov pri Uradu Republike Slovenije za intelektualno lastnino. *Uradni list RS*, št. 111/2001.
- Pravilnik o registrih prijav in pravic industrijske lastnine ter potrdilu o prednostni pravici. *Uradni list RS*, št. 102/2001 in 93/2020.
- Prečiščena različica Pogodbe o delovanju Evropske unije. *Uradni list EU*, C 326/47.
- Sporazum o trgovinskih vidikih pravic intelektualne lastnine. *Uradni list RS-MP*, št. 10/1995.

Svetovna konvencija o avtorski pravici. Uradni list SFRJ-MP, št. 54/1973, *Uradni list RS-MP*, št. 15/1992.

Uredba o pristojbinah Urada Republike Slovenije za intelektualno lastnino. *Uradni list RS*, št. 128/2006.

Zakon o avtorski in sorodnih pravicah (ZASP). *Uradni list RS*, št. 16/2007 – uradno prečiščeno besedilo, 68/2008, 110/2013, 56/2015, 63/2016 – ZKUASP in 59/2019.

Zakon o industrijski lastnini (ZIL). *Uradni list RS*, št. 51/2006 – uradno prečiščeno besedilo in 100/2013.

Zakon o izvajanju carinskih predpisov (ZICPES). *Uradni list RS*, št. 25/2004.

Zakon o kmetijstvu (ZKme). *Uradni list RS*, št. 54/2000.

Zakon o pravdnem postopku (ZPP). *Uradni list RS*, št. 73/07 – uradno prečiščeno besedilo, 45/08 – ZArbit, 45/2008, 111/2008 – odl. US, 57/2009 – odl. US, 12/2010 – odl. US, 50/2010 – odl. US, 107/2010 – odl. US, 75/2012 – odl. US, 40/2013 – odl. US, 92/2013 – odl. US, 10/2014 – odl. US, 48/2015 – odl. US, 6/2017 – odl. US, 10/2017, 16/2019 – ZNP-1 in 70/2019 – odl. US.

Zakon o varstvu topografije polprevodniških vezij (ZVTPV). *Uradni list RS*, št. 81/2006 – uradno prečiščeno besedilo.

Zakon o vinu in drugih proizvodih iz grozdja (ZVDP). *Uradni list RS*, št. 70/97, 16/2001.